

NÚCEM

NÁRODNÝ ÚSTAV CERTIFIKOVANÝCH
MERANÍ VZDELÁVANIA

**Hodnotenie a interpretácia výsledkov testu externej časti
maturitnej skúšky v šk. roku 2007/2008**

slovenský jazyk a literatúra úroveň B

**žiaci so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími
potrebami**

PhDr. Jana Mikulášová
Mgr. Eva Péteryová

Bratislava 2008

Obsah

1 Charakteristika testu slovenský jazyk a literatúra úroveň B	3
2 Úspešnosť testu EČ slovenský jazyk a literatúra úroveň B	4
2.1 Čítanie s porozumením	6
2.2 Jazyk	6
2.3 Literatúra	7
3 Interpretácia a hodnotenie testových položiek	7
4 Záver	21
Použitá literatúra	23

Dňa 11. marca 2008 sa na stredných školách s vyučovacím jazykom slovenským a ukrajinským uskutočnila externá časť (EČ) a písomná forma internej časti (PFIČ) maturitnej skúšky zo slovenského jazyka a literatúry.

Pri interpretácii a hodnotení výsledkov testu zo SJL úroveň B sme vychádzali zo štatistického spracovania testu SJL úroveň B (Ringlerová, 2008) a Komparácie výsledkov intaktných žiakov a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP) (Ringlerová, 2008).

Na interpretáciu a hodnotenie sme si vybrali položky s uzavretou odpoveďou, nakoľko pri nich môžeme vychádzať z analýzy distraktorov zo Záverečnej správy a Komparácie výsledkov intaktných žiakov a žiakov so ŠVVP.

EČ zo slovenského jazyka a literatúry úroveň B konalo 509 žiakov so ŠVVP.

Žiaci so ŠVVP, sú žiaci:

- so sluchovým postihnutím – (79),
- so zrakovým postihnutím – (20),
- s telesným postihnutím – (35),
- chorí a zdravotne oslabení – (21),
- s vývinovými poruchami učenia alebo správania (ADD, ADHD syndróm) – (327),
- s narušenou komunikačnou schopnosťou – (11),
- s viacnásobným postihnutím – (16).

Žiaci so ŠVVP boli zaradení do dvoch skupín podľa stupňa obmedzenia vyplývajúceho z postihnutia vo vzťahu k EČ a PFIČ MS:

1. skupina – ľahký stupeň obmedzenia

Žiaci pracovali s testami identickými pre intaktných žiakov. Časový limit na riešenie úloh bol predĺžený najviac o 50%.

2. skupina – stredný stupeň obmedzenia a **3. skupina** – ťažký stupeň obmedzenia

Žiaci pracovali s graficky upravenými testami. Žiaci so sluchovým postihnutím a žiaci s vývinovými poruchami učenia mali zvýraznenú podstatu úlohy a preformulované niektoré úlohy vzhľadom na obmedzenia, ktoré vyplývali zo sluchového postihnutia a vývinových porúch učenia.

1 Charakteristika testu slovenský jazyk a literatúra úroveň B

Cieľom testu bolo preveriť pomocou produktívnych úloh, ako žiak zvládol rozsah učiva predpísaný Cieľovými požiadavkami na vedomosti a zručnosti absolventa strednej školy, preveriť schopnosť žiaka čítať rôzne typy textov s porozumením a pracovať s textom.

Test obsahoval 8 východiskových textov a 64 testových úloh. Ku každému textu sa viazal súbor ôsmich otázok, z ktorých päť bolo uzavretých (výber odpovede zo štyroch možností, z ktorých len jedna bola správna) a tri otvorené, ktoré vyžadovali krátku odpoveď.

V testoch sa overovali vedomosti a zručnosti zamerané na celkové porozumenie textu, osvojenie literatúry, teórie literatúry, literárnej histórie, fonetiky, ortografie, morfológie, lexikológie, syntaxe a štylistiky v rozsahu Cieľových požiadaviek na vedomosti a zručnosti maturantov zo slovenského jazyka a literatúry úroveň B.

Testové úlohy boli viazané na kontext, vychádzali z jedného publicistického, jedného náučného a zo šiestich textov umeleckej literatúry, z toho boli štyri texty zo slovenskej literatúry a dva texty zo svetovej literatúry. Zastúpené boli texty lyrické, epické aj dramatické. Uvedený pomer zodpovedá pomeru týchto zložiek v obsahu predmetu slovenský jazyk a literatúra vo vyučovacom procese.

Obťažnosť testovej úlohy je dvojrozmerná. Jej cieľom nie je len zistiť, či sa osvojili požadované vedomosti a zručnosti zahrnuté do obsahu vyučovania slovenského jazyka a literatúry, ale aj to, akú náročnú kognitívnu operáciu dokáže žiak zvládnuť.

Úlohy obsahovali myšlienkové operácie zoradené podľa kognitívnej náročnosti:

- 1) zapamätanie, porozumenie, zaradenie, priradenie, komparácia (najnižšia kognitívna náročnosť),
- 2) analýza, zovšeobecnenie, dokazovanie, aplikácia, indukcia, dedukcia (vyššia kognitívna náročnosť).
- 3) hodnotenie, kritické myslenie, tvorivosť, objavovanie nových súvislostí (najvyššia kognitívna náročnosť).

2 Úspešnosť testu EČ slovenský jazyk a literatúra úroveň B žiakov so ŠVVP

Úspešnosť žiaka definujeme ako percentuálny podiel bodov za položky, na ktoré žiak správne zodpovedal (hrubé skóre), z maximálneho počtu bodov 64, pričom za každé úspešné riešenie, bez ohľadu na skutočnú obťažnosť úlohy, získa riešiteľ jeden bod.

V teste externej časti zo SJL úroveň B dosiahli žiaci priemernú úspešnosť **53,8** percent.

Z hľadiska typu škôl žiaci gymnázií dosiahli priemernú úspešnosť 67,3 percent a žiaci ostatných škôl (SOŠ, ZSS, SOU) dosiahli 51,1 percent.

Do testovania v predmete slovenský jazyk a literatúra úroveň B sa zapojilo 509 žiakov v riadnom termíne MS.

Do Maturity 2008 sa zapojilo:

- 12 špeciálnych škôl,
- 1 špeciálna trieda,
- 208 škôl s individuálne integrovanými žiakmi so ŠVVP.

Tab. 1 Úspešnosť žiakov so ŠVVP podľa typu školy

Typ školy	N		Priemer		Smerodajná odchýlka		Štd. chyba priemeru	
	Žiaci		Žiaci		Žiaci		Žiaci	
	intaktní	so ŠVVP	intaktní	so ŠVVP	intaktní	so ŠVVP	intaktní	so ŠVVP
GYM	14096	63	72,0	67,3	11,4	11,1	,1	1,4
SOŠ	17721	202	61,1	55,3	11,5	12,3	,1	,9
ZSS	11255	128	54,1	48,8	11,5	12,0	,1	1,1
SOU	9613	116	49,1	49,3	10,4	11,6	,1	1,1
Spolu	52685	509	60,3	53,8	14,0	13,2	,1	,6

Rozdielnosť v priemernej úspešnosti sa v rámci uvedených typov škôl dala očakávať. Gymnázia pripravujú svojich absolventov na štúdium na vysokých školách a hodinovú dotáciu slovenského jazyka a literatúry majú v priemere vyššiu ako na ostatných stredných školách.

Tab. 2 Celková úspešnosť žiakov so ŠVVP podľa druhu postihnutia

Druh postihnutia	Počet žiakov	Priemer	Smerodajná odchýlka	Štd. chyba priemeru
VPU	327	51,6	12,6	,7
SP	79	57,2	13,8	1,5
ZP	20	61,6	8,7	2,0
TP	35	61,3	14,8	2,5
CH+ZO	21	55,7	12,2	2,7
NKS	11	60,4	14,2	4,3
viac	16	47,8	10,0	2,5

Žiaci so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami zaznamenali vyššiu alebo nižšiu úspešnosť v rovnakých úlohách ako intaktní žiaci. V dvadsiatich úlohách bola úspešnosť žiakov so ŠVVP porovnateľná s výsledkami intaktných žiakov, v dvoch úlohách dosiahli žiaci so ŠVVP vyššiu úspešnosť, vo zvyšných úlohách boli zaznamenané rozdiely v úspešnosti.

V porovnaní s národným priemerom dosiahli horšie výsledky žiaci s vývinovými poruchami učenia a viacnásobne postihnutí žiaci. Výsledky žiakov s ostatnými druhmi postihnutia boli porovnateľné s národným priemerom.

Test z hľadiska úspešnosti môžeme interpretovať v dvoch rovinách:

- 1) úspešnosť podľa jednotlivých oblastí,
- 2) úspešnosť žiakov v jednotlivých úlohách.

Testové úlohy je možné z tematického hľadiska rozdeliť do troch oblastí:

- 1) **čítanie s porozumením**: uvedená oblasť obsahuje aj otázky zamerané na analýzu a interpretáciu textov,
- 2) **jazyk**: zvuková stránka jazyka, lexikológia, morfológia, syntax, štylistika, dejiny spisovnej slovenčiny, klasifikácia slovanských jazykov,
- 3) **literatúra**: literárna história, literárna teória.

Tab. 3 Úlohy zaradené do jednotlivých oblastí

Slovenský jazyk a literatúra	úroveň B 6840
Čítanie s porozumením	1, 2, 9, 10, 15, 17, 18, 19, 25, 33, 34, 35, 41, 46, 49, 50, 55, 56, 57, 59, 63, 64,
Lexikológia	5, 15, 34, 30, 31, 46, 60, 61, 63,
Morfológia	3, 6, 8, 11, 23, 24, 26, 30, 32, 39, 40, 43, 46, 48, 52, , 61,
Štylistika (sloh)	32, 42, 44, 53, 54, 58, 59, 62, 64,
Syntax	7, 30, 32, 38, 45, 47,
Zvuková stránka jazyka	22, 37,
Pravopis	13, 52, 61
Literárna história	9, 10, 13, 14, 21, 29, 31, 36, 51, 52, 55,
Literárna teória	4, 12, , 16, 20, 27, 28,, 53, 56, 64

Pri porovnávaní úspešnosti treba brať do úvahy aj počet úloh v jednotlivých oblastiach.

2.1 Čítanie s porozumením

V časti **čítanie s porozumením** dosiahli žiaci priemernú úspešnosť **58,3 %**

Najrozsiahljším blokom úloh bolo **čítanie s porozumením** (22 úloh). Úlohy mali druhý stupeň obťažnosti. Tieto úlohy boli zamerané na pochopenie alebo interpretáciu textu vlastnými slovami. Žiaci mali k dispozícii osem textov, z toho šesť literárnych, jeden publicistický a jeden odborný text. Literárne texty boli zastúpené svetovou (2) a slovenskou (4) literatúrou. Žiaci pracovali s ukážkami z poézie, prózy a drámy.

Najvyššiu úspešnosť zaznamenali žiaci v úlohách zameraných na určenie tvrdení, ktoré priamo vyplývajú z textu ukážky, orientáciu v texte a porozumení zastaraných slov.

Nižšiu úspešnosť vykázali v úlohách, v ktorých bolo nutné odhaliť tvrdenie vyplývajúce z ukážky, v úlohách vyžadujúcich náročnejšiu analýzu a interpretáciu textu, porozumenie slov v konkrétnom kontexte, ktoré mali nahradiť synonymom, domyslieť pokračovanie textu, rozpoznať gradáciu textu. Žiaci neboli úspešní v riešení záporne položených otázok a úloh.

2.2 Jazyk

V časti **jazyk** dosiahli žiaci priemerná úspešnosť **42,8 %**.

V **lexikológii** (9 úloh) štyri úlohy mali druhý stupeň obťažnosti a zvyšné prvý stupeň, kde museli žiaci preukázať, ako vedľa využiť svoje vedomosti a zručnosti na získanie informácií. Žiaci vykazovali vysokú úspešnosť v tých úlohách, ktoré sa zameriavali na vzor podstatného mena, slovotvorný postup, využitie súčasnej slovnej zásoby.

Nižšiu úspešnosť vykázali v úlohách zameraných na rozoznanie významu použitých slovných druhov, určovanie slovesného spôsobu a tvorbu synonym. Priemerná úspešnosť v lexikológii bola 54,0 percentná.

V **morfológii** (15 úloh) osem úloh malo druhý a sedem prvý stupeň obťažnosti. Vyššiu úspešnosť vykázali žiaci v úlohách, ktoré boli zamerané na tvar neurčitku slovesa, určenie slovného druhu, stupňovanie, skloňovanie.

Nízku úspešnosť vykázala úloha, v ktorej bolo treba zmeniť pasívnu konštrukciu slovesa na aktívnu a úlohy testujúce pravopis. Priemerná úspešnosť v morfológii bola 48,0 percentná.

V **syntaxi** (6 úloh) mali úlohy druhý stupeň obťažnosti, len jedna mala prvý stupeň. Žiaci dosiahli priemernú úspešnosť v otázkach zameraných na vetné členy, viacnásobné vetné členy a na rozlíšenie vedľajšej vety.

Nižšiu dosiahli v otázkach, kde mali určiť viacnásobný vetný člen a uvádzaciu vetu. Priemerná úspešnosť v syntaxi bola 40,1 percentná.

V oblasti **štylistika/sloh** test obsahoval 9 úloh. Dve úlohy boli na prvom stupni obťažnosti, zvyšné na druhom. Žiaci v týchto úlohách vykázali priemernú a nižšiu úspešnosť, pričom najúspešnejšie zvládli určovanie slohového postupu a slohového útvaru, žánru.

Nízku úspešnosť dosiahli v otázkach, kde mali určiť jazykový štýl konkrétnej ukážky, zaradiť, do akého druhu literatúry patrí konkrétny text, určiť druh opisu, štylistický prostriedok a druh charakteristiky.

Priemerná úspešnosť v štylistike bola 40,3 percentná.

V oblastiach **zvuková stránka jazyka** s priemernou úspešnosťou 40,9 percent (2 úlohy) a **pravopis** 33,2 percent (3 úlohy) boli úlohy na druhom stupni obťažnosti.

2.3 Literatúra

V časti **literatúra** dosiahli žiaci priemernú úspešnosť **45,0 %**.

V oblasti **literárna história** (9 úloh) malo päť úloh prvý stupeň obťažnosti, zvyšné druhý. Žiaci boli úspešní v určovaní rokov a literárnych období. Nižšiu úspešnosť vykázali pri zaraďovaní autorov do literárnych smerov, pri poznaní diel z cieľových požiadaviek a určení literárnych smerov.

Priemerná úspešnosť v literárnej histórii bola 50,3 percentná.

Literárna teória (9 úloh) mala tri úlohy na prvom stupni obťažnosti, zvyšné na druhom. Žiaci mali problém identifikovať veršový systém, znaky drámy, žánre lyriky, rozpoznať slovníkovú písomnosť a umelecké prostriedky.

Priemerná úspešnosť v literárnej teórii bola 39,6 percentná.

3 Interpretácia a hodnotenie testových položiek

Pri interpretácii a hodnotení sa budeme venovať položkám, v ktorých žiaci so sluchovým postihnutím a s vývinovými poruchami dosiahli nižšiu úspešnosť.

Žiaci s vývinovými poruchami učenia, zaradení podľa stupňa postihnutia do 2. skupiny, mali graficky upravený text – zvýraznenie úlohy, členenie textu a upravené úlohy č. 13, 52, 61 vzhľadom na dôsledky vyplývajúce z porúch učenia. Pôvodné úlohy testovali vedomosti z pravopisu – písanie čiarok, písanie veľkých písmen, písanie cudzích slov.

U žiakov s vývinovými poruchami učenia na stredných školách pretrvávajú zo ZŠ ťažkosti s čítaním (dyslexia), s písaním (dysgrafia), s chápaním a uplatňovaním pravidiel pravopisu (dysortografia) v rôznej miere. Text musia prečítať niekoľkokrát, aby si uvedomili súvislosti a spracovali informáciu. Žiaci majú znížený jazykový cit, z čoho vyplýva nedostatočné zvládnutie gramatických pravidiel. V písomnom prejave sa objavujú dysortografické chyby (nedodržiavanie hraníc slov, nesprávne delenie slov, nesprávne používanie i, í, y, ý, vynechávanie, pridávanie alebo prehadzovanie písmen alebo slabík,..) a chyby, ktoré sú dôsledkom nezvládnutia systému materinského jazyka a nedostatočne rozvinutého jazykového citu (nevedia používať pády, ťažšie pracujú so slovnými druhmi, nevnímajú závislosť medzi vetnými členmi...).

Žiaci so sluchovým postihnutím, zaradení podľa stupňa postihnutia do 2. skupiny, mali upravené úlohy č. 21, 22, 25, 27, 34, 35 vzhľadom na dôsledky vyplývajúce z postihnutia. Pôvodné úlohy testovali vedomosti zo zvukovej roviny jazyka a metriky.

Skupinu žiakov so sluchovým postihnutím diferencujeme ako žiakov nedoslýchavých a nepočujúcich. V prípade nedoslýchavých žiakov je dominantné zrakové vnímanie a čiastočne sluchové vnímanie. U nepočujúcich žiakov je dominantné zrakové vnímanie. K najvýraznejším znakom sluchového postihnutia patrí narušenie lexikálno-sémantickej,

morfologicko-syntaktickej a foneticko-fonologickej roviny jazyka. U nedoslýchavých žiakov nie je narušenie také výrazné ako u nepočujúcich.

Test zo slovenského jazyka a literatúry úroveň B bol administrovaný v dvoch variantoch, ktoré boli rovnomerne rozdelené a nezistili sme medzi nimi štatisticky významné (signifikantné) rozdiely v priemernej úspešnosti. Pri interpretácii a hodnotení položiek sme použili variant testu **6840**.

Pri interpretácii a hodnotení položiek sme postupovali nasledovne:

1. text, na ktorý nadväzujú jednotlivé položky,
2. zaradenie položky do tematického celku podľa CP,
3. určenie špecifického cieľa úlohy,
4. priradenie myšlienkovej operácie,
5. vyhodnotenie položky,
6. kvantitatívne ukazovatele (štatistický výsledok, položky).

Úlohy 01 – 08 sa viažu na ukážku 1

Erich Maria Remarque – Traja kamaráti
(úryvok)

„Preboha, Pat...“

„Som šťastná,“ povedala.

Stál som tu a hľadel som na ňu. Boli to iba dve slová, ale boli to slová, aké som ešte nikdy nepočul. Poznal som dosť žien, ale vždy to boli iba povrchné stretnutia, dobrodružstvá, občas zaujímavá hodina, večer vo dvojici, útek pred sebou, pred zúfalstvom, pred prázdnotou. Nechcel som ani, aby to bolo inak, lebo som sa naučil, že človek sa na nikoho nemôže spoľahnúť okrem seba a prípadne na kamaráta. Teraz som si naraz uvedomil, že jestvuje človek, pre ktorého niečo znamená jednoducho už tým, že som tu a že som šťastný, pretože tu som. Je to láska a je to aj niečo iné. Niečo, pre čo sa oddá život. Pre lásku muž nemôže žiť. Pre človeka áno.

Chcel som to Pat povedať, ale nemohol som. Ťažko sa hľadajú slová, keď sú naozaj potrebné. A aj vtedy, keď tie pravé slová poznáme, hanbíme sa ich vysloviť. Všetky tieto slová patria do dávnejších storočí. Naša doba ešte nenašla svoje slová pre city. Vie byť iba neviazaná a prostoreká – všetko ostatné je nepravé.

Položka č. 06

Napište slovesný tvar, ktorým by sa pasívna konštrukcia v nasledujúcom súvetí zmenila na aktívnu. *Ťažko hľadáme slová, keď sú naozaj potrebné.*

Úloha bola zaradená do tematického celku 2.2 Morfológia. Špecifickým cieľom úlohy bolo aplikovať vedomosti z morfológie, vytvoriť slovesný tvar. Mala testovať myšlienkovú operáciu – analýza. Správna odpoveď je *potrebujeme/by sme potrebovali/budeme potrebovať*.

Otázka si vyžadovala krátku odpoveď. Nevieme zistiť odpovede žiakov, ale vzhľadom na nízku úspešnosť predpokladáme, že žiaci mali ťažkosti s terminológiou *pasívna a aktívna konštrukcia*. Žiaci s VPU majú problémy s orientáciou v čase, čo sa prejavuje aj v časovaní slovies. Žiaci so SP majú nedostatky v morfológicko-syntaktickej rovine jazyka.

Úspešnosť:

VPU 13,0 %, SP 8,9 %, intaktní 21,1 %.

Položka č. 07

Ako sa nazýva zvýraznený viacnásobný vetný člen v slovnom spojení *útek pred sebou, pred zúfalstvom, pred prázdnotou*?

Úloha bola zaradená do tematického celku 2.3 Syntax. Špecifickým cieľom úlohy bolo aplikovať vedomosti zo syntaxe. Mala testovať myšlienkovú operáciu – aplikácia. Žiaci mali preukázať vedomosti nadobudnuté už na základnej škole. Na nízkej úspešnosti vidno, že úloha na druhom stupni kognitívnej náročnosti robí žiakom ťažkosti, na utvrdzovanie učiva zo syntaxe na strednej škole je málo času. Nízka úspešnosť žiakov môže vyplývať z ťažkostí, ktoré majú žiaci v oblasti syntaxe.

Úspešnosť:

VPU 10,7 %, SP 13,9 %, intaktní 23,8 %.

Úlohy 09 – 16 sa viažu na ukážku 2

Sofokles – Antigona

(úryvok)

ANTIGONA: Chceš ešte niečo iné ako moju smrť?
KREON: Nie, nechcem. Tvoja smrť mi postačí.
ANTIGONA: Čo teda váhaš? Mne sa bridí každé slovo z tvojich úst a nechcem, aby sa mi nebridilo. Tebe sa zas iste bridí všetko na mne. Ale uznaj – čím by som si mohla získať väčšiu slávu než tým, že som ho pochovala? Títo všetci by mi dali za pravdu, no strach im zviazal jazyk. To len tyranovi žičí šťastie okrem iného i v tom, že môže hovoriť a robiť, čo si zmyslí.
KREON: Tak to vidíš z celých Téb ty sama!
ANTIGONA: Vidia to aj ostatní, no pred tebou sú ticho.
KREON: Nehanbíš sa, že sa správaš inak ako ostatní?

Položka č. 13

Ktorá z uvedených viet je napísaná pravopisne správne?

(A) Antigona bola statočnejšia, ako väčšina mužov v Aténach.

(B) Peťo, pod', prosím ťa, k tabuli!

(C) Vieš, čo bude nasledovať keď sa Kreon dozvie, že si ho pochovala?

(D) Navyše ho ani škola nelákala a tak odišiel z lýcea i z domu.

Úloha bola zaradená do tematického celku 2.4 Zvuková a grafická stránka jazyka, prozodické vlastnosti reči. Špecifickým cieľom bolo analyzovať prejavy z hľadiska ortografie. Mala testovať myšlienkovú operáciu – aplikácia a analýza. V úlohe bolo treba preukázať vedomosti z pravopisu, písanie čiarky vo vetách. Patrila medzi náročnejšie tým, že v správnej odpovedi B boli nahromadené javy – oslovenie, vsuvka. Žiaci mali pozorne analyzovať každú vetu, identifikovať pravopisné chyby. Distraktor D si volilo tiež veľa žiakov. Písanie čiarok vo vete, resp. v súvetí sa učia žiaci už na základnej škole. Nízka úspešnosť svedčí o tom, že si gramatické učivo na stredných školách neprecvičovali a neutvrďovali v dostatočnej miere. Žiaci s vývinovými poruchami učenia mali úlohu upravenú.

Úspešnosť:

SP 8,9 %, intaktní 15,7 %.

Položka č. 14

Určte literárny žáner diela, z ktorého je ukážka 2.

Úloha bola zaradená do tematického celku 1.4 Literárne žánre. Špecifickým cieľom úlohy bolo aplikovať vedomosti z dejín svetovej literatúry. Mala testovať myšlienkovú operáciu – reprodukcia. Úloha bola zameraná na identifikovanie literárneho žánru diela Antigona ako tragédie.

Úspešnosť:

VPU 25,0 %, SP 31,6 %, intaktní 37,7 %.

Položka č. 15

Napište slovo, na ktoré odkazuje zámeno *ho* v druhom prehovore Antigony v ukážke 2.

Úloha bola zaradená do tematického celku 2.1 Lexikológia, tvorba slov. Špecifickým cieľom úlohy bolo obsahovo analyzovať známy text. Mala testovať myšlienkovú operáciu – interpretácia, dedukcia. Žiaci mali preukázať schopnosť vydedukovať, koho mala Antigona na mysli, keď použila zámeno *ho*. Správnou odpoveďou bolo *brata/Polineika*.. U žiakov so SP a VPU môže byť príčinou nedostatočné ovládanie gramatických pravidiel, čo vyplýva z postihnutia.

Úspešnosť:

VPU 16,8 %, SP 30,4 %, intaktní 34,3 %.

Úlohy 17 – 24 sa viažu na ukážku 3

Ján Kostra – Moja rodná
(úryvok)

*Zachcelo sa mi zrazu šepkať slová
Moja rodná*

*Ej zablúdili sme zablúdili
v krtisku bolesti a smútkov
ďalekým mestám vyznávali lásku
a bledým kráskam posielali verše
v poryvoch vetra ktorý zrážal listy
prastarej jari*

*A ty si zatiaľ vyčkávala na mňa
ty verná rodná hruda kamenistá
pás poľa zemiakového
pokorný ovsík chudoby trnka na medzi
šíp
nepoddajný strážca krehkej nádhery
slepej ruže*

*A ty si zatiaľ vyčkávala na mňa
šatôčku vyššivala
v pokornej pýche svojej panenskej
ty ktorá nepoznala si dosiaľ chvály
milencových úst*

*Ty bosá kráľovná moja
pastierka jahniat najbelších
svätica slnkom opálená
na brehoch najsладších vôd
...
Zhadzujem na prah mošnu žobrácku
palicu lámem družku blúdení
a padám tvárou v lono trávnaté
Moja rodná*

Položka č. 21

Ktorý z uvedených literárnych smerov vznikol v medzivojnovom období?

(A) symbolizmus

(B) vitalizmus

(C) realizmus

(D) impresionizmus

Úloha bola zaradená do tematického celku 1.2 Literárne obdobia a smery. Špecifickým cieľom úlohy bolo aplikovať vedomosti z dejín literatúry. Mala testovať myšlienkovú operáciu – reprodukcia. Úloha s najnižšou kognitívnou úrovňou preverovala vedomosti o literárnych smeroch medzi dvoma vojnami. Správna odpoveď je B. Žiaci s VPU volili distraktor C.

Úspešnosť:

VPU 29,9 %, intaktní 32,6 %.

Položka č. 22

Vypíšte z nasledujúceho verša spoluhlásku, v ktorej nastáva znelostná asimilácia (spodobovanie).

Oheň praská v kozube západu.

Úloha bola zaradená do tematického celku 2.4 Zvuková a grafická stránka jazyka, prozodické vlastnosti reči. Špecifickým cieľom úlohy bolo aplikovať vedomosti zo zvukovej roviny jazyka. Mala testovať myšlienkovú operáciu – analýza. Cieľom úlohy bolo vyhľadať v ukážke slovo, v ktorom nastáva spodobovanie. Žiaci mali ako správnu odpoveď vypísať predložku v. Žiaci s VPU sluchom ťažko rozlišujú hlásky.

Žiaci so sluchovým postihnutím mali úlohu upravenú.

Úspešnosť:

VPU 37,2 %, intaktní 54,7 %.

Úlohy 25 – 32 sa viažu na ukážku 4

Boris Filan – Klasika

Chcem ťa pozvať na večeru, kde na to však vziať.

V nešťastí priatelia, v núdzi len nápad.

Index a česť nedá sa zjesť.

Normálne dostávam hlad.

Všetci kričia: Nepožičiam! Najprv nám ty vráť.

Láska a peniaze stále nás trápia.

Buď ako buď, dnes nemám chuť

na párky pod Grandkou stáť.

Antikvariát!

Za pár zlých básnikov môžeme si predjedlo dať,

za dva diely Shakespeara bude nás polievka hriať,

nad rezňom od bratov Čapkovcov môžeme sa smiať,

Lev Tolstoj je zákusok – pán hlavný, drobné nám vráť.

Aj preto mám klasikov z otcovej knižnice rád.

Položka č. 27

Aký veršový systém uplatnil Boris Filan vo svojej básni?

(A) sylabický

(B) voľný verš

(C) časomerný

(D) sylabotonický

Úloha bola zaradená do tematického celku 1.7 Metrika. Špecifickým cieľom úlohy bolo aplikovať vedomosti z teórie literatúry. Mala testovať myšlienkovú operáciu – aplikácia. Žiaci mali zo štyroch možností vybrať správny veršový systém. Správnu odpoveď D si zvolilo menej žiakov ako distraktor B, ktorí si volili žiaci v teste celkovo úspešní. Aby distraktor B nebol zavádzajúci, autori testu pridali k piesňovému textu interpunkciu, ktorá v originálnom texte nie je. Už preto, že text bol s interpunkciou, mali žiaci vylúčiť voľný verš. Vzhľadom na zlé štatistické ukazovatele bola otázka prebodovaná.

Žiaci so sluchovým postihnutím mali úlohu upravenú.

Úspešnosť:

VPU 14,3 %, intaktní 15,3 %.

Položka č. 28

Ktorý z nasledujúcich literárnych žánrov zaradujeme do lyriky?

(A) román (B) elégia (C) epos (D) tragédia

Úloha bola zaradená do tematického celku 1.4 Literárne žánre, lyrické žánre. Špecifickým cieľom úlohy bolo aplikovať vedomosti z teórie literatúry. Mala testovať myšlienkovú operáciu – reprodukcia. Žiakom robilo ťažkosť určenie literárneho žánru, odpoveď zrejme tipovali. Správna odpoveď je B.

Úspešnosť:

VPU 39,3 %, intaktní 58,3 %.

Položka č. 30

Vypíšte z druhej strofy básne Klasika ustálené slovné spojenie, v ktorom sú slovesá v inom ako oznamovacom spôsobe.

Úloha bola zaradená do tematického celku 2.1 Lexikológia, tvorenie slov, frazeologizmus a 2. 2 Morfológia, gramatické kategórie slovesné. Špecifickým cieľom úlohy bolo aplikovať vedomosti z lexikológie a morfológie. Mala testovať myšlienkovú operáciu – aplikácia. Úlohou žiakov bolo nájsť ustálené slovné spojenie a určiť slovesný spôsob. Vzhľadom na otvorený typ úlohy nemôžeme presne identifikovať žiacke odpovede. Domnievame sa, že frazeologizmus *bud' ako bud'* žiaci nepoznajú, je menej frekventovaný, alebo im robil ťažkosť *slovesný spôsob podmieňovací*, ktorý mali identifikovať. Aj dobrí žiaci v tejto otázke dosiahli nižšiu úspešnosť.

Úspešnosť:

VPU 20,7 %, SP 15,2 %, intaktní 27,1 %.

Položka č. 32

Prepíšte zvýraznenú časť druhej strofy básne tak, že zmeníte 1. osobu jednotného čísla na 2. osobu jednotného čísla a doplňte chýbajúce interpunkčné znamienka.

Úloha bola zaradená do tematického celku 2.2 Morfológia a 1.3 Syntax. Špecifickým cieľom úlohy bolo definovať gramatickú osobu a priamu reč. Mala testovať myšlienkovú operáciu – aplikácia. Úloha na druhom stupni kognitívnej náročnosti vyžadovala od žiakov dva kroky. Nepredpokladáme, že by mali žiaci problém pri zmene gramatickej osoby. Domnievame sa, že v odpovedi žiaci urobili chyby v správnom zápise interpunkčných znamienok. Správna odpoveď je *Všetci kričia: „Nepožičaj!“*/Všetci kričia: „Nepožičiaš!“. Pre žiakov so sluchovým postihnutím a vývinovými poruchami učenia bola úloha náročná vzhľadom na dôsledky vyplývajúce z postihnutia.

Úspešnosť:

VPU 17,1 %, SP 29,1 %, intaktní 32,3 %.

Úlohy 33 – 40 sa viažu na ukážku 5

Dušan Mitana – Patagónia
(úryvok)

Boli sme si takí blízki, až ma to desilo. Obával som sa, čo sa stane, až si už nebudeme môcť byť bližší. Čím bližšie, tým ďalej? Kedy sa to stane zvykom? A čo urobíme, až to zistíme? Potiahneme rezignovane tú káru až do spoločnej staroby? Udrží nás spolu dieťa? Urobíme ďalšie deti, aby sme boli nútení rozísť sa? Možno sa deti robia iba preto, aby si človek uvedomil svoju zraniteľnosť a nevyhnutnosť držať s tým druhým. Každé dieťa si odokrýva ďalšie slabé, zraniteľné miesto; úder, ktorý by som vydržal, keď som sám, ma možno zloží, keď ho chytí dieťa.

Boli sme iba na začiatku cesty do Patagónie.

Pomaly som si začínal uvedomovať, že hra sa končí. Bolo mi to smiešne, ale začínala na mňa doliehať zodpovednosť hlavy rodiny. Bolo treba zohnať nejaký normálny byt, bolo treba nájsť nejaké normálne zamestnanie. No predovšetkým bolo treba skončiť hru na spisovateľa. Alebo vo mne niečo je, alebo sa presvedčím, že som si to po celý čas iba nahováral, a vrátim sa domov a poprosím otca o odpustenie a poviem mu: mal si pravdu.

Položka č. 33

Ktoré z nasledujúcich tvrdení o postave z ukážky 5 nevyplýva?

- (A) Hľadá si vlastný životný priestor.
- (B) Hľadá zmysel partnerstva.
- (C) Hľadá spôsob, ako sa ospravedlniť otcovi.
- (D) Hľadá odpoveď na otázku, či má literárny talent.

Úloha bola zameraná na čítanie s porozumením. Špecifickým cieľom úlohy bola myšlienková analýza neznámeho textu, jeho interpretácia. Mala testovať myšlienkovú operáciu – hodnotenie. Autor je v cieľových požiadavkách, konkrétne dielo nie je, ale v čítanke je úryvok z diela a konkrétne aj úryvok, ktorý mali žiaci analyzovať, teda text mohli žiaci poznať. Úloha je formulovaná záporne, čo mohlo byť dôvodom vyššej obtiažnosti. Správna odpoveď je C.

Úspešnosť:

VPU 34,5 %, intaktní 39,8 %.

Položka č. 36

Ktoré z nasledujúcich tvrdení je pravdivé?

- (A) V ukážke 5 sa nachádza vševediaci rozprávač.
- (B) Na základe témy a použitých jazykových prostriedkov patrí text v ukážke 5 do lyrizovanej prózy.
- (C) Autor textu ukážky 5 je predstaviteľom slovenskej literatúry po roku 1945.
- (D) V texte ukážky 5 prevláda rozprávací slohový postup.

Úloha bola zaradená do tematického celku 1.2 Literárne obdobia a smery. Špecifickým cieľom úlohy bolo aplikovať vedomosti z dejín literatúry. Mala testovať myšlienkovú operáciu – analýza. Úlohou bolo zaradiť tvorbu D. Mitanu do literárneho obdobia. Správna odpoveď je C.

Úspešnosť:

VPU 25,6 %, SP 26,6 %, intaktní 34,3 %.

Položka č. 37

Z koľkých slabík sa skladá slovo *Patagónia*?

(A) 4

(B) 5

(C) 8

(D) 9

Úloha bola zaradená do tematického celku 2.4 Zvuková a grafická stránka jazyka. Špecifickým cieľom úlohy bolo aplikovať vedomosti zo zvukovej roviny jazyka. Mala testovať myšlienkovú operáciu – aplikácia. Žiaci mali prejsť svoje vedomosti o hláskovom systéme a spočítať slabiky v dlhom slove cudzieho pôvodu. Správna odpoveď je B. Dôvod priemernej úspešnosti otázky na strednom stupni kognitívnej náročnosti vidíme v tom, že žiaci nepoznajú pravidlá o delení dvojhlások v cudzích slovách. Žiakom s VPU SP robí problémy rytmus. Žiaci volili distraktor A.

Úspešnosť:

VPU 38,4 %, SP 35,4 % intaktní 49,0%.

Položka č. 40

Vypíšte z posledného súvetia ukážky 5 vokalizovanú predložku.

Úloha bola zaradená do tematického celku 2.2 Morfológia. Špecifickým cieľom úlohy bolo aplikovať vedomosti z morfológie. Mala testovať myšlienkovú operáciu – aplikácia. Domnievame sa, že úlohy s najnižším stupňom kognitívnej náročnosti riešili niektorí slabší žiaci menej úspešne preto, že v zadaní nerozumeli termínom nominatív a vokalizovaná predložka. Správne odpovede sú *ja, vo*.

Úspešnosť:

VPU 45,4 %, SP36,7 %, intaktní 57,4 %.

Úlohy 41 – 48 sa viažu na ukážku 6

Ruský vlak zničili ultranacionalisti

(úryvok)

Za bombový útok na expres Moskva - Petrohrad sú pravdepodobne zodpovední ruskí ultranacionalisti. Napísal to Valerij Michajlovič Konev z agentúry Interfax s odvolaním sa na zdroj blízky vyšetrovateľom.

„Detektívi a vyšetrovatelia pracujú na viacerých verziách, ale prevláda názor, že do teroristického útoku boli zapletené organizácie extrémnych nacionalistov,“ citovala tlačová agentúra hovorca moskovskej polície. Rýchlovlak Nevský expres sa vykoľajil v pondelok v noci po výbuchu bomby, ktorá bola nastražená na trati.

Niekoľko vozňov sa prevrátilo, zranených bolo vyše 60 ľudí. Katastrofa sa obišla bez obetí na ľudských životoch. Ruskí ultranacionalisti sa zvyčajne obmedzujú na pouličné bitky s robotníkmi tmavej pleti, ale majú na svedomí aj niekoľko bombových útokov. Vlani v júni vyhodili do vzduchu vlak Groznyj - Moskva. Vyšetrovatelia uviedli, že odpaľovacie systémy sa v oboch prípadoch zhodujú. Páchatelia minuloročného útoku už boli chytení aj odsúdení.

(16. 8. 2007, Sme, upravené)

Položka č. 46

Nájdite v ukážke 6 synonymum k zvýraznenej časti zloženého slova **ultranacionalisti**. Napíšte ho pravopisne správne v nominatívne množného čísla.

Úloha bola zaradená do tematického celku 2.1 Lexikológia. Špecifickým cieľom úlohy bolo čítať s porozumením a aplikovať vedomosti z lexikológie. Mala testovať myšlienkovú operáciu – dedukcia. Žiaci si mali pozorne prečítať text. Úloha si vyžadovala aj poznanie cudzích slov. Pokiaľ žiaci nerozumeli časti zloženého slova *ultra*, nemohli k nemu nájsť synonymum *extrém*. Ďalšou časťou úlohy bolo správne napísať tvar slova v nominatívne množného čísla *extrémni*. Za správnu odpoveď sa mohol uznať len tvar s mäkkým *i*. Úlohu na druhom stupni kognitívnej náročnosti riešili žiaci s nižšou úspešnosťou. Uvedenej skupine žiakov tvorenie synonymum robí problémy.

Úspešnosť:

VPU 25,3 %, SP 34,2 %, intaktní 40,6 %.

Položka č. 47

Ako sa nazýva zvýraznená veta v ukážke 6, ktorá tvorí pevnú jednotu s vyhlásením hovorca polície?

Úloha bola zaradená do tematického celku 2.3 Syntax. Špecifickým cieľom úlohy bolo aplikovať vedomosti zo syntaxe. Mala testovať myšlienkovú operáciu – reprodukcia. Úlohou žiakov bolo rozpoznať uvádzaciu vetu. Táto úloha, ktorá mala najnižší stupeň kognitívnej náročnosti, kde žiaci mali využiť svoje vedomosti a rozlíšiť *uvádzaciu vetu*, vyšla ako pomerne ťažká. Je to úloha s krátkou odpoveďou. Žiaci nepochopili otázku. Väčšina odpovedí

bola – citát, citácia. Aj dobrí žiaci riešili úlohu so slabším výsledkom. Mnoho žiakov úlohu neriešilo.

Úspešnosť:

VPU 7,0 %, SP 21,5 %, intaktní 21,2 %.

Úlohy 49 – 56 sa viažu na ukážku 7

Valér Mikula a kol. autorov – Slovník slovenských spisovateľov

ŠTÚR Karol, 25. 3. 1811 Trenčín – 13. 1. 1851 Modra, básnik, prekladateľ, profesor a rektor na evanjelickom gymnáziu v Modre, neskôr farár v Modre. Brat → L. Štúra. Prvé básne, ktoré uverejnil v almanachu → *Plody* (1836), sú formálne i obsahovo spojené s antikou. Zbierka *Ozvěna Tatry* (1844) má časť lyrickú (*Zpěvy*) a epickú (*Pověsti*). Lyriku naplňujú pochmúrne nálady, smútok nad postavením národa. V básni *Slza* autor vyslovuje svoj žiaľ ústami matky Slávy, plačúcej nad osudom svojich detí. Epika spracováva povesti a balady o slovenských hradoch. Štúra básnicky formovala poézia K. H. Mácha (1810 – 36), preto bol jedným z priekopníkov slovenského romantizmu. Jeho *Dlouhá chvíle* je prvou básňou, prinášajúcou subjektívne pocity svetabôľu.

Literatúra: Pišút, Milan. *Počiatky básnickej školy Štúrovej*, 1938, s. 100 – 23; Hurban, Jozef Miloslav. *Životopisy a články*, 1973, s. 23 – 46, 244 – 55; Gombala, Eduard. *Karol Štúr a Karel Hynek Mácha*, SL 1977, č. 5.

Položka č. 52

V ktorej možnosti sú všetky slová napísané pravopisne správne?

- (A) Slovenská vláda, Trenčiansky hrad, modranské víno, katolícke gymnázium
- (B) štúrovská poézia, slovenský národ, Trenčiansky hrad, modranské víno
- (C) Modranské gymnázium, štúrovská poézia, slovenský národ, trenčiansky hrad
- (D) bratislavské lýceum, Slovenský národ, štúrovská poézia, Slovenská vláda

Úloha bola zaradená do tematického celku 2.4 Zvuková a grafická stránka jazyka. Špecifickým cieľom úlohy bolo aplikovať vedomosti z pravopisu o písaní veľkých písmen. Mala testovať myšlienkovú operáciu – aplikácia. Žiaci mali pozorne analyzovať každý názov, identifikovať pravopisné chyby a označiť B za správnu odpoveď. Distraktor A si volilo viac žiakov ako správnu odpoveď, ale boli to žiaci v teste menej úspešní, ktorí označovali aj ostatné distraktory. Písanie veľkých a malých písmen sa učia žiaci už na základnej škole, nízka úspešnosť svedčí o tom, že sa gramatickému učivu na stredných školách nevenuje dostatočná pozornosť.

Žiaci s vývinovými poruchami mali úlohu upravenú.

Úspešnosť:

SP 31,6 %, intaktní 33,6 %.

Položka č. 53

V ktorom z uvedených druhov kníh by ste hľadali text z ukážky 7?

(A) monografia (B) biografia (C) memoáre (D) encyklopédia

Úloha bola zaradená do tematického celku 2.6 Štylistika, štýl. Špecifickým cieľom úlohy bolo aplikovať vedomosti zo štylistiky. Mala testovať myšlienkovú operáciu – analýza. Druhý stupeň kognitívnej náročnosti od žiakov vyžadoval vedomosti o knihách, ktoré prinášajú texty podobné tomu, s akým sa stretli v ukážke. Na rozdiel od intaktných žiakov, ktorí prevažne volili distraktor B, žiaci s VPU a SP volili správnu odpoveď D.

Úspešnosť:

VPU 32,9 %, SP 43,0 %, intaktní 28,8 %.

Položka č. 54

Akým jazykovým štýlom je napísaná ukážka 7?

Úloha bola zaradená do tematického celku 2.6 Štylistika, štýl. Špecifickým cieľom úlohy bolo aplikovať vedomosti zo štylistiky. Mala testovať myšlienkovú operáciu – analýza. Žiaci mali identifikovať *odborný štýl*. Nízka úspešnosť vyplývala zrejme z náročného textu, ktorý žiaci nevedeli zaradiť do správneho štýlu. Príčinou môže byť aj to, že žiaci nezvyknú pracovať so slovníkom.

Úspešnosť:

VPU 29,0 %, SP 40,5 %, intaktní 39,8.

Úlohy 57 – 64 sa viažu na ukážku č. 8

Janko Jesenský – Pani Rafiková

(úryvok)

Pani Rafiková je asi osemdesiatdvakilová osôbka. Tvár vysmiata, červená, guľatá. Briadka s troma podbradkami – na uštipnutie. Pozriete sa na ňu odpredku, nazdáte sa, že je to stoh d'ateliny. Navrchu tenké a potom vždy hrubšie, bez drieku.

A tu zbadáte i elegantnú zamatovú bundu, astrachánovú čiapku s akýmisi guľkami a perom. No a keď sa pohne svojím vážnym krôčkom, zafučí ako kováčske mechy – tak ste už celkom presvedčení, že to nebola kopa sena, tým menej stoh d'ateliny.

Toto je pani Rafiková. Lenže keď povieme „pani Rafiková“, nevieme ešte celkom nič. Môžeme si napríklad pomyslieť, že je skaderuka-skadenoha. Môže nám aj to zísť na um, že je to kupcová alebo vdovička po úradníkovi. Aby sa nám to nešťastie nestalo, povieme hneď, že pani Rafiková je roztomilá polovička pána podsudcu.

Tu máme Rafikovú. Už má sedem strieborných vlásokov a tri falošné zuby, a ide sa zájsť láskou k mužičkovi. Naozaj. Oni majú sa veľmi radi. Ale nie tak ako iní. Iní sa cmúľajú. Pred fruštikom cmuk, pri obede cmuk-cmuk, pri večeri cmuk-cmuk-cmuk. To u nich tak nebýva.

Položka č. 58

Aký druh opisu použil autor pri stvárnení pani Rafíkovej v prvom odseku ukážky 8?

- (A) odborný dynamický (B) umelecký statický
(C) odborný statický (D) umelecký dynamický

Úloha bola zaradená do tematického celku 1.6 Štylistika. Špecifickým cieľom úlohy bolo aplikovať vedomosti zo štylistiky. Mala testovať myšlienkovú operáciu – aplikácia. Žiaci mali vybrať *umelecký statický opis* ako správnu odpoveď B. Viac žiakov volilo distraktor D, pričom sa v ukážke neopisuje žiaden dej. Sloves je v texte málo, hromadia sa prívlastky. Opis je v cieľových požiadavkách. Úloha vyžadovala aplikáciu vedomostí a nižšia úspešnosť, porovnateľná s úspešnosťou intaktných žiakov, sa dala očakávať.

Úspešnosť:

VPU 37,8 %, SP 39,2, intaktní 40,8 %.

Položka č. 59

Ktorý štylistický prostriedok použil autor pri opise pani Rafíkovej?

- (A) láskavý humor (B) ľahkú iróniu
(C) trpký paradox (D) tvrdý sarkazmus

Úloha bola zaradená do tematického celku 2.6 Štylistika. Špecifickým cieľom úlohy bolo čítať s porozumením a aplikovať vedomosti zo štylistiky. Mala testovať myšlienkovú operáciu – dedukcia. Okrem čítania s porozumením mohli pri riešení tejto úlohy žiaci použiť aj vedomosti, ktoré poznajú z teórie literatúry o humore a satire, aj z rozborov diel iných autorov. Pri opise pani Rafíkovej miesto správnej odpovede B (autor použil *ľahkú iróniu*, napr. *osemdesiatdvakilová osôbka*), si žiaci intaktní i so ŠVVP viac volili distraktor A *láskavý humor*, ktorý je typický pre Kukučínovu tvorbu. U žiakov so sluchovým postihnutím sa dala očakávať voľba distraktora, nakoľko nie vždy sú schopní rozlíšiť jednotlivé odtiene určitých vyjadrení. Distraktor si volili žiaci s VPU v teste menej úspešní.

Vzhľadom na zlé štatistické ukazovatele bola otázka prebodovaná.

Úspešnosť:

VPU 25,0 %, SP 27,1 %, intaktní 28,4 %.

Položka č. 62

Ako sa nazýva druh charakteristiky, v ktorej sa zveličujú negatívne vlastnosti nejakej osoby?

Úloha bola zaradená do tematického celku 2.6 Štylistika. Špecifickým cieľom úlohy bolo aplikovať vedomosti zo štylistiky. Mala testovať myšlienkovú operáciu – reprodukcia. Žiaci mali preukázať svoje vedomosti a napísať *subjektívna charakteristika* alebo *karikatúra*. Charakteristika je v cieľových požiadavkách, karikatúru poznajú žiaci nie len z jazykového učiva, ale aj z teórie literatúry. Poznajú ju aj ako výtvarný prejav, ktorý tiež zveličuje negatívne vlastnosti. Úlohu úspešne riešili dobrí žiaci, ale takmer 25 percent žiakov úlohu neriešilo alebo vynechalo.

Jazykový cit sluchovo postihnutých žiakov je obmedzený. Nie sú schopní rozlíšiť jednotlivé odtiene určitých vyjadrení. Lingvistické názvy týchto odlišností sú pre nich len zoznamom bez obsahu.

Úspešnosť:

VPU 27,7 %, SP 17,7 %, intaktní 36,6 %.

Položka č. 64

Vypíšte z posledného odseku ukážky 8 prvé slovo vety, ktorá obsahuje trojstupňovú gradáciu.

Úloha bola zaradená do tematického celku 1.6 Štylistika literárneho textu. Špecifickým cieľom úlohy bolo aplikovať vedomosti z teórie literatúry. Mala testovať myšlienkovú operáciu – analýza. Žiaci mali aplikovať svoje vedomosti o gradácii, mali dokázať, že ide o stupňovanie. Termín gradácia sa síce v cieľových požiadavkách doslovne nenachádza, ale žiaci sa s ním stretávajú ako pri jazykovom učive (napr. rečnícky štýl), tak aj v literatúre (literárnej teórii). Žiaci zrejme nepochopili otázku. Neuvedli správnu odpoveď *pred* (prvé slovo vety), ale napísali slovo s trojstupňovou gradáciou (cmuk, cmuk – cmuk, cmuk – cmuk - cmuk).

Úspešnosť:

VPU 40,2 %, SP 35,4 %, intaktní 51,4 %.

Záver

Na záver môžeme skonštatovať, že žiaci najlepšie výsledky dosiahli v oblasti čítanie s porozumením. Úspešní boli v úlohách zameraných na orientáciu v texte, určenie tvrdení, ktoré priamo vyplývajú z textu ukážky a v porozumení archaizmov.

Z jazykových oblastí boli najúspešnejší v lexikológii, kde vykazovali vysokú úspešnosť v úlohách, v ktorých sa zameriavali na vzor podstatného mena, slovotvorný postup, využitie slovnej zásoby súčasného slovenského jazyka. V morfológii vyššiu úspešnosť vykázali v úlohách, ktoré boli zamerané na tvar neurčitku slovesa, určenie slovného druhu, stupňovanie a na skloňovanie. Zo syntaxe dosahovali priemernú úspešnosť v otázkach zameraných na vetné členy, viacnásobné vetné členy a na rozlíšenie vedľajšej vety. Zo štylistiky najúspešnejšie zvládli určovanie slohového postupu a slohového útvaru, žánru.

V literatúre sa žiaci najlepšie orientovali v oblasti literárna história, kde boli úspešní v určovaní rokov a literárnych období.

Pri hodnotení výsledkov žiakov v jednotlivých položkách sme dospeli k záveru, že v čítaní s porozumením nižšiu úspešnosť vykázali v úlohách, v ktorých bolo nutné odhaliť tvrdenie vyplývajúce z ukážky, v úlohách vyžadujúcich náročnejšiu analýzu a interpretáciu textu, domyslieť pokračovanie textu a rozpoznať gradáciu textu. Ťažkosti mali s porozumením slov v konkrétnom kontexte, ktoré mali nahradiť synonymom. Žiaci boli menej úspešní v riešení záporne formulovaných otázok a úloh.

V lexikológii mali ťažkosti s úlohami zameranými na rozoznanie významu použitých slovných druhov a pri určovaní slovesného spôsobu a pri tvorbe synonym. V morfológii mali problém pretransformovať pasívnu konštrukciu slovesa na aktívnu a pri úlohách, ktoré overovali vedomosti z pravopisu. V syntaxi nízku úspešnosť dosiahli v úlohe, kde mali určiť uvádzaciu vetu. V štylistike nižšiu úspešnosť dosiahli v otázkach, kde mali identifikovať jazykový štýl konkrétnej ukážky, zaradiť, do akého druhu literatúry patrí konkrétny text, určiť druh opisu, štylistický prostriedok a druh charakteristiky.

Z literárnej histórie nižšiu úspešnosť vykázali pri zaraďovaní autorov do literárnych smerov, pri poznaní diel z cieľových požiadaviek, určení literárnych smerov a literárnych žánrov. Najväčší nedostatok v teórii literatúry sme zistili pri úlohách, kde mali identifikovať veršový systém, znaky drámy, žánre lyriky, rozpoznať slovníkovú písomnosť a umelecké prostriedky.

Žiaci boli menej úspešní v riešení záporne formulovaných otázok a úloh. Pre nízku úspešnosť a zlé štatistické ukazovatele boli otázky 4, 19, 27, 59 prebodované.

Úspešnosť žiakov v teste bola jednoznačne vyššia na gymnáziách. Žiaci ostatných škôl dosahovali v niektorých oblastiach až o 20 percent nižšiu úspešnosť.

Žiaci so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami zaznamenali vyššiu alebo nižšiu úspešnosť v rovnakých úlohách ako intaktní žiaci. V dvadsiatich úlohách bola úspešnosť žiakov so ŠVVP porovnateľná s výsledkami intaktných žiakov, v dvoch úlohách dosiahli žiaci so ŠVVP vyššiu úspešnosť, vo zvyšných úlohách boli zaznamenané rozdiely v úspešnosti. V porovnaní s národným priemerom dosiahli horšie výsledky žiaci s vývinovými poruchami učenia a viacnásobne postihnutí žiaci. Výsledky žiakov s ostatnými druhmi postihnutia boli porovnateľné s národným priemerom.

Horšie výsledky žiakov s vývinovými poruchami učenia sú spôsobené, okrem rovnakých príčin ako u žiakov intaktných, aj ťažkosťami s čítaním, zníženým jazykovým citom, nevládnutím systému materinského jazyka.

Žiaci so zdravotným znevýhodnením musia mať vypracovaný individuálny vzdelávací program, v ktorom sú uvedené špecifické postupy, metódy a formy vyučovania. Pri hľadaní optimálnych metód osvojovania si vedomostí pri vyučovaní jazyka (a nielen jazyka) je potrebné sa poradiť so špeciálnym pedagógom. Vhodne zvolenými metódami je možné ešte aj na strednej škole dosiahnuť u žiakov zlepšenie výsledkov.

Pri porovnávaní úspešnosti treba brať do úvahy aj počet úloh v jednotlivých oblastiach. Vzhľadom na nízky počet úloh a veľmi úzko špecifikované otázky nemôžeme relevantne konštatovať, čo žiaci vedia alebo nevedia. Úspešnosť v jednotlivých úlohách závisí aj od toho, či ide o úlohu s výberom odpovede alebo úlohu s krátkou odpoveďou. Vzhľadom na túto skutočnosť chceme odporučiť učiteľom, aby viac pozornosti venovali práci s publicistickým a odborným textom. Pre učivo zo slovenského jazyka nová školská reforma vytvorila väčší priestor v novom predmete.

Použitá literatúra

1. Cieľové požiadavky na vedomosti a zručnosti maturantov zo slovenského jazyka a literatúry úroveň B. Bratislava: ŠPÚ, 2004.
2. Hincová, K. a kol.: Špecifikačná tabuľka testu zo slovenského jazyka a literatúry úroveň B. Interný materiál. Bratislava: ŠPÚ, 2007.
3. Lapitka, M.: Didaktické testy zo slovenského jazyka a literatúry. Bratislava: MPC Bratislavského kraja, 2007.
4. Levčíková, M, Domancová,I., Hritz, L., Labudová, M.,. Németh, O.: Výchova a vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Bratislava: ŠPU, 2002.
5. Mikulášová, J., Péteryová, E.: Didaktická analýza testu zo slovenského jazyka a literatúry úroveň B. Bratislava: ŠPÚ, 2007.
6. Péteryová, E., Mikulášová, J.: Interpretácia a hodnotenie výsledkov testu zo slovenského jazyka a literatúry úroveň B. Interný materiál. Bratislava: NÚCEM, 2008.
7. Ringlerová, V.: Záverečná správa zo štatistického spracovania testu zo slovenského jazyka a literatúry úroveň B. Bratislava: ŠPÚ, 2008.
8. Ringlerová, V.: Komparácia výsledkov intaktných žiakov a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Bratislava: ŠPÚ, 2008.
9. Rossa, V.: Metodika tvorby didaktických testov. Bratislava: ŠPÚ, 2007.
10. Zelinková, O.: Poruchy učení. Praha: Portál, 2003.